

Megjelen:

Hetenként vasárnap.

Előfizetési ára:

Helyben házhoz hordva
és vidékre postánküldve:

Egész évre . . . 4 frt.

Félévre . . . 2 „

Negyedévre . . . 1 „

Egyes szám ára 8 kr.

Hirdetések egyezség
szerint közöltetnek.

SZOBOSZLÓ ÉS VIDÉKE

GAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztő iroda:
Iskola-uteza 65. sz. hol
e lap szellemi részét
illető ügyekben értekez-
letni lehet.Kéziratok nem adatna
vissza.

Kiadóhivatal:

Plón Gyula könyvnyom-
dája, hol az előfizetés
és hirdetések felvételnekNyilvántartási közlemények
soronként 15 kr-ért szá-
mítatnak.

Szoboszló fejlődése.

Örömmel konstatálhatjuk, hogy városunk az utóbbi néhány év alatt minden tekintetben szépen haladt. Városunk képviselőtestülete és közönsége megértve a kor intő szövegét, nem riadva vissza az áldozatoktól, sokat tett arra nézve, hogy a multidők mulasztásait pótolja. Tagadhatatlan, hogy mindazon alkotások, melyek városunk fejlődésére való tekintetből alkottak: tetemesen pénzáldozatot igényeltek, s tetemes terhet raktak az adófizető közönség vállaira; ezen terhek s áldozatok azonban az etért előnyökkel szemben alig jöhetnek számításba, mert azok már nagyrészt ma is nagyon kifizetik magukat, de még inkább fogja a közönség azok áldását hozó mivoltát tapasztalni a jövőben. Ilyen fontos alkotás, a melyet mindenképpen fel kell emelnünk: a gyalogjárda. Az igaz, hogy ez állandó terhet rótt, a közönség nyakába, de előnyeit már most is tapasztaljuk. E tekintetben azonban még sok a tenni való, a mennyiben hogy lehetőleg mindenki hasznát vehesse, annak kiépítését fokozatosan folytatni kell. Másik fontos alkotás az új toronyóra felállítása, ezzel is egy igen érezhető közszükséglet lett kielégítve. — Felépült a rozzant Csorba-féle ház helyén az új gyógytár, mely a piacz szépülését nagyban előmozdítja. A közel jövőben hozzá fognak az első talaj vízmentes közút fűrészához, melyről lapunk más helyén bővebben emlékezünk meg. Azt hisszük felesleges fejtegetnünk, hogy erre mily szüksége volt városunknak.

Néhány év alatt ki fog a piacz köveztetni. E célra mint tudjuk a város költségvetésébe évenként, 1000 forint van előirányozva.

De más tekintetben is nagy a haladás. A mennyiben városunk megszűnt a megye

TÁRCZA.

A halálról.

Mióta az öreg törönytörést nyugalmába helyezték, szokszor fölülük az eszembe az a elmúlás, az enyészet gondolata. Mi is mindnyájan úgy járunk egyszer mint ő, lejárnak s végünk van: meghalunk. Mert végzetünk szörnyű átka ez, hogy porrá váljon mi porból vétetik. Ezt tehát nem kerülhetjük, — még ha akarnánk sem. —

Az emberiség két osztályra oszlik, az egyik osztályba azok sorozhatók, a kik soha sem szeretnének meghalni, a másik osztályba azok tartoznak, a kik kívánják a halált.

Élni kívánnak a kiket valami fontos személyi érdek köt az élethez, a halált óhajtják a kiket már minden — még a remény is — elhagyott.

Az előbbi osztályt alkotják a boldog emberek, az utóbbit a szerencsétlenek.

Kik a boldog emberek?

Vannak kiket a gazdaság, hírnév, dicsőség,

mostoha gyermeke lenni. Ugyanis eddig mint tudjuk a megyei utalaphól igen kevés fordítottat Szoboszlóra, mert a vasúthoz vezető uton kívül fel volt ugyan véve a megyei utak közzé egy pár utunk, de az jókarban tartva és kiépítve nem volt.

E tekintetben is üdvös változás állott be, mert mint magánaton, — azomban tökéletesen megbízható forrásból — értesülünk a nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi miniszter az angyalházi utnak a Szoboszló város belterületén levő részének a törvényhatósági utak közzé felvételét helyben hagyta. E szerint ez az utvonat is rövid időn ki fog építettni. Az ut a piaczi kő uttal fog összekötettni, s az iskola utcán, pusztafalun s a Gáti Tóth Mihály utcáján fog végig vezettni.

Bizony erre az utra nagyon is rá fér, ha kiépítik.

Nagyon méltányos volt, hogy ez az ut a megyei utak közzé felvételét, mert ez idő szerint Szoboszló fizeti a legtöbb megyei utadót. Mert a Böszörmény, Nánás és Hadház utadójának fele elengedettni, mert nevezett községek nagyobb mennyiségű közmunkát szolgáltattak a vasutak építéséhez.

A tanítók szolgálati viszonyai képekben.

XI. TRAGÉDIÁK.

A napilapokat lesújtó hír járta be a napokban. Csak négy-öt sor. Az újságolás szokott lapidáris hangján ezt jelentette, hogy Rybl János nagy-lapási kántorianító 10 órakor este a nagy-szombati sétaterén föbelötte magát.

Romantikus lelkek képzeletében egy egész regény számai futnak össze. A szerelem ingoványába való elmerülést sejtik, a boldogtalan, viszonzás nélküli szerelem martyja gyanánt siratják meg a regényes lelkek, különösen fiatalabb vivásu,

embertársaik szeretete vagy a szerelem tesz boldoggá. Ezeknek aztán gondolkodás módjuk, jellemük más és más irányban fejlődik s boldogságuk addig áll fenn, míg társadalmi helyzetük lelkiállapotukkal megegyezik.

A gazdag ember óhaj, hogy még gazdagabb legyen, a hirneves, hogy dicsőségének melegeben sütkérezzék, a humanista, hogy embertársai szeretetét még jobban megnyerje, s a szerelmet? Ki tudná azt, hogy a boldog szerelmesek miért kívánnak örökké élni, hisz a szerelem nem tart örökké.

Ezek már nagyobb számmal vannak mint a boldogok, s közöttük többrendbeli fokozat állítható fel, a secundát kapott kis diáktól kezdve fel az életunt milliomos angolig. Közbe esik aztán a sikkasztó bankpénztárnok, boldogtalan szerelmes, sorsüldözött nyomorult, stb. stb. Ezeket aztán már semmi, vagy csak igen kevés köti az élethez, s ezek kívánják a halált. Nem kell azonban azt hinni, hogy a ki emlegeti a halált, azt valóban őszintén teszi. Akármennyire szerencsétlen is valaki, akármennyire elvesztette is élet-

nagyobb képzelőtehetséggel bíró tagjai ezt az öngyilkost. A statisztikust már csak mint egy újabb szerény számocska érdekli ez a sűrű egymásutánban pusztító modern nyavalya, Agyszövet és idegképződés búvárlóimár tudományos eszközökkel boncsolják fel az újabb öngyilkost s valami tudományos tételre alapítva véleményét formálnak, mely okát adja az életundornak. A hideg tetem pedig ott fekszik a márvány asztalon, az élet viharai s csapásai elsimulnak a csöndes álmadozó ábrázatán. A mozdatlan tetem mintha mondaná: „Oda lent már nem fáj semmi, nem fáj . . . semmi.”

A föld pedig tovább forog a világűrben. Mi, többiek tovább pörgetjük életünket. Még azok is, a kik az „eset“ fölött lelki megrázkódást szenvedtek, mihamarabb elfeledik ezt egy újabb, borzalmasabb katasztrófára. Szerencsénk, hogy hamar tudunk feledni! Immáron még Rybl hantjai fölött a réti fű elszóródott magja se burjánzott föl, már sokan napirendre térünk fölötté. A holtaknak könnyű, az élők az iga.

Bizonyval így van. Kár is volna csupa szenzáció-hajhászatért egy leszámolt életre újra felhívni az emlékezetet. De nem szenzáció-hajhászat szolgálatában állok. Az élet e megdöbbentő katasztrófája előtt egy kérdést kell tennem: Miért?

Miért forgópisztoly golyója oltá ki a kiszendetett kartárs életét?

Felelet: A nyomor.

A minimum szánandó részese volt ez a hat-tagu családdal megáldott náhai kartárs. Tizennyolc évig gázolt a sorsért. És 18 évi tanítós-kodás után megtört a lelke. A jobb jövő reménye chimaerává oszlott; belátta, hogy még sok idő fut le az idő feneketlen tengerébe, míg a néptanító nyomorát valaki meggyógyítja. És belekergette a halálba a remény, hogy vele megváltja öt gyermekének szánandó nyomorát. Bizonyval különösen hangzik. Pedig így van. Lelkében az a rögeszme került felül. — mit halála napján élete-

kedvét: nehezen gondolja rá magát, hogy megváltja az élettől, mert nem tudja, hogy mi következik a halál után. Mindaddig, míg a lelkihetség ép és egészséges, senki sem gondol az öngyilkosságra, azt az ember csak lelki zavarban követheti el.

Minden esetre az egész lelkihetséget megrázkódtató külső hatásnak kell annak lenni, mely az öngyilkosság elkövetésére kényszeríti a szerencsétlent.

Ennek ellentmondani látszik, az a napjainkban közönséssé vált szokás, hogy sokszor úgy szólván ok nélkül követnek el egyesek öngyilkosságot.

A mesterinast, ha gazdája megveri, a tanuló ha secundát kap stb. stb. gyufaoldatot vagy pisztolyt vesz kezébe.

Ennek okát a lelki nevelés hiányában kell keresnünk. Ma mikor a szellemet tudással igyekeznek megtölteni, nem igyekeznek a lelket egyszerűségi erőssé is tenni, edzeni. Probáljátok meg a gyenge testet nagy teherrel terhelni meg, nem bírja azt, meg fog törni a teher alatt. Így

párjához írásban is kifejezett: — „Gyermekeimet próbáld meg árva házakba bejutatni, vagy ha elfogadják, add őket örökbe.“ Ez a sorsüldözött ember tehát azt hitte, hogy halálával gyermekei idegen otthonban új hejzettek közé kerülnek, melyekben a nyomor távol lesz tőlük, a mi a szülői hajlékban osztályrészük vala.

Óh, itt hát az agymunka világos megcsuszamlását olvashatjuk ki. A szülői rajongás vértanuja ez az ember egy mérvben theoretikus eszmének megrögzöttje, a ki bizott az emberszeretethen és meghal, hogy gyermekeinek új, kedvezőbb sorsot esikarjon ki a fátumtól.

Könnyezzzük meg őt! . . .

Ha, a kik e sorokat nem sajnáljátok elolvasni, apák és anyák vagytok, ne vessetek rá követ; de inkább a szentek glóriáját vonjátok emlékezte körül.

Meghalni azért, hogy gyermekeid javát munkáld egy felemelő tragédia. Ahhoz a hitnek nagysága, magasröptü szellem szükséges és az apai szeretetnek mélyeséges tengere.

Óh, vajha szánandó fátumát ott fönt megtudnák igaz világitásban azok a hatalmasok, kiknek a néptanító helyzetének irányítása jutott kötelességül.

Többet érne ez mint tisztelgő deputáció szóknakán minden bombasztja.

. . . És ha már ez a kartárs egy, úgy szólnán példátlan rögeszme halottja, óh fordítsátok meg a sorsot, álljatok, álljunk össze, hogy az ne rögeszme legyen, keserves munkánk filléreit adjuk össze az öt árvának és a párja vesztett bánatos özvegynek. Ezekből a fillérekéből áldás fog fakadni: szívetekben fölhasad a jöttet megvigasztaló, felemelő érzése. Mert olyan magasztos az: jót tenni . . .

A „Tanítók Szava“ a legnemesebb hivatásának tartja az emberszeretet nevében önöket megkérni, hogy annak az öt árvának a sorsát magunkévá tegyék.

Nem állunk egyedül, mert tanügyi bajtársaink más vonalon is gyűjtenek. Minden kis adományt szívesen fogadunk, nyugtázunk és rendeltetése helyére juttatunk.

És most befejezzük e sorokat a megboldogult következő szavaival, melyeket egyik szomszédos kartárhoz élete alkonya előtt írt:

„Három kis gyermekem fekszik a nagy-lapási temetőben. Mindég reménykedtem, hogy megsegít anynyira az Isten, hogy egyszerű sikeresteket állíthatok neki, de nem lehet. Kérlek tégedet, ültess legalább kisdedeim jeltelen sírjához egy élő fácskát. Az Isten megfizet érte!“

Óh, szent vagy te apaszeretett!

A kik eddig tollam munkáját figyelemmel kísérték, azok tudják, hogy nagyobb erőszeregettel

van a lélek is. Ha a jellem fejlesztésre gond nem fordítatik, ha hiányzik az alap a mely a léleknek a viszontagságok napjaiban ellenállási erőt ad, hogy szembeszálljon a sors csapásával: megtörik az, s megsemmisíti önmagát.

De mi az az alap?

A vallás.

A vallás erkölcsi nevelés fejleszt a lelket s teszi szilárdá a jellemet. Kevesebb tudományt és több erkölcsöt. Akkor aztán egészséges irányban fog fejlődni a lélek.

De fájdalom ezen kötelességének az iskola sem tesz teljesen eleget, de a tantárgyak túlhalmozottsága miatt nem is tehet. S a társadalom. Arról jobb nem is szólni. — Ez a generatio hadd töltsen már be végzetét, rajta segíteni nem lehet. De a jövő nemzedékre való tekintetből óhajtható lenne a dolog megváltoztatása. Akkor talán megszűnnék az az abnormis állapot, hogy a halálozásoknak egyik állandó rovatát az öngyilkosság teszi.

keresem a vidám dolgokat mint a szomorut. A tanítók szolgálati viszonyai azonban szomorubbak egy 5 felvonásos rémdrámánál. Csak néha jut esekély ideig, olyan kacagató falusias tanítómárákodásra, némi kedvem; de újra átszűrődik szívemen mindaz a szenvedés, a minek krónikáját e sorokban nyujtom.

Ugyan ki lenne az, a kinek szívét őszinte részvétre nem hangolná az alábbi történet?

Tul a Dunán anynyi sokak egyikéül viseli kartársunk a minimum nehéz keresztjét. Addig, a meddig az isteni gondviselés nem látogatta meg, ritka önmegtadással viselte — azt. De a létért való küzdelem kimerítette s ágyba fektette. Ott fekszik immár más fél év óta szárnyaszegetten. Családja éhes, de imába foglalja őt, hogy engedtessek neki élni. Az ételt elvonják mind, hogy teljen patikaszerre, doktorra.

Hasztalan. A háromszáz forint évi fizetésből így sem telik. Ekkor a szerető hitves az évek fáradságával szerzett lim-lomokat kezdi kótyavetyélni. Betegnek nem kell felsőruha, előbb is azt adogatja el. Aztán a tányérokat, ugy sincs belőle mit enni, majd a butorzat kerül piacra, utoljára nem marad, csak a szalmás vaczok, a nehéz beteg egyre sinylődik, lelkének nagyobb az ő betegsége, látva az elzülést, a nyomort. Már csak egy kés maradt meg. De árokpart mellől ezzel levágható a koldusbot. Fizetését 1 1/2 évre már előre kiszedte, A falut ugys rettenés bántja, hogy ha elpatkol a tanító, mit ad a másíknak?

A halálvergődés fuldoklásaihoz hozzászegődik az éhező gyermek jajszava; e kettő könyörög az Úr számolyánál jobb sorsét, mely után buzgó imádság epedez, mindnyájunk ajkán . . .

Verner László.

Nyílt felhívás.

A mi az emberben örök: óh szent emberszeretet, a te részvétedet kérjük, juttas öt apró árvának betevő falatot, a kiknek apjuk Riyl János nagy-lapási tanító golyót röpitett agyába, mert halálával akarta gyermekei sorsát megváltani, kiknek verejtékes kenyere, tanítói élethivatása csak a mindennapi nyomort juttatta.

Óh engedjete szívetekhez szólni, hisz

„Van a jöltevésben olyan isteni,
Mely minden emberérzetten felül
Ragadja a lelket, s haszonleső
S hitvány lelkek nem érnek fel soha.“

Ez a porladzó néhai kartárs egy rögeszme halottja. Óh, vajha a halál válságos percében lelkében tisztán látta volna derengeni a jövődöt; óh, ha ez az öt gyámoltalan éhező a társadalom részvétét meg tudná nyerni! . . .

Éppen így az alamizsna irgalmát kérjük egy dunántúli másfél év óta beteg tanító keserű sorsának enyhítésére.

A fentebbi sorok az igazsághoz hiven beszélnek azt a kiáltó nyomort, mely a tanítói hajlékban otthonos, minekutána a Gondviselés betegséggel látogatta meg a kenyérkeresőt. Napi kenyér és patikaszerre elvándoroltak a szorgalom keresményei, a szerető hitves hozománya: ridegségében a halálvonaglás marcangoló lelkikinjáival készül egy ember tőlünk, lelkében meggyűlölvé pályáját, mely a tantalusi kinokat juttatja a lassu végfeloszlás utolsó percéül.

Volna-e bennünk szív, ha erre meg nem rendülne?

S volna-e olyan szükségben levő, ki ehhez a másíkhöz képest magát nábobnak ne tudná?

S volna-e olyan ki a maga szükségével kacérkodna, nehogy az alamizsna irgalmára szolítások?

Nem, nem! . . . mi mind egy szálígg itt vagyunk, verejtékes, sok helyre számított filléreinket összeadjuk nektek, öt árvának, beteg, az éhinnyomorába jutott tanítónak.

A gyűjtéssel nem áll egyedül a „Tanítók Szava.“ Tanügyi laptársaink is nagy buzgalommal gyűjtenek s egyesült erővel a sors süjtő csapását is némileg elfordíthatjuk.

Nagyon kérjük t. olvasóinkat, érezzenek e percében mindannyian velünk!

Mi a magunk részéről a „Tanítók Szava“ nevében 5 forinttal kezdjük meg a gyűjtést.

A legesekélyebb adományokat szívesen fogadunk és nyilvánosan nyugtázunk.

Budapest, (VII. Wesselényi-utca 48. sz.) 1891. jun. 14-én.

Glatz György.

„A tanítók Szava“ szerkesztője.

HIREK.

— **Hajdúvármegye törvényhatósági bizottsága** a f. évi május havi közgyűléséből egy küldöttséget nevezett ki a honfoglalás ezredéves ünnepe alkalmából az egyeki révben felállítandó emlékoszlop tárgyában szükséges történelmi adatnak beszerzése végett. A küldöttség, melynek tagjai dr Varga Géza várm. főorvos, Kiszalák Sándor p.-ladányi esperes-plebános, Szivos Géza szoboszlói főjegyző, s Weszprémy Kálmán vármegyei levéltárnok e hó 15-én összejövetelt tartott, melynek során konstatálva a bizottság, hogy sem történelmi adatok sem a hagyomány nem szólnak arról, hogy Tas és Szabolcs vezérek Egyeknél keltek volna át diadalmas hadjáratuk után Árpáddal egyesülendők, s így az emlékoszlopnak az egyeki révben felállítását a bizottság valószínűleg nem is fogja ajánlani a vármegyei közgyűlésnek. Különben e tárgyban még a jövő július hó folyamán helyszini tanulmányok végett Egyeken közös összejövetelt tart a küldöttség Borsodvármegye kiküldöttjeivel.

— **A polgáriskola** növendékeinek vizsgája f. hó 18 és 19-én tartatott meg. A vizsga eredményéről annyit mondhatunk, hogy az minden tekintetben kielégítő volt. A növendékek minden tárgyból alapos készütséggel állottak elő s igen szabatos feleleteket adtak. A mellék tárgyakban hasonlóképpen feltűnő haladást tettek. Különösen a rajzban egygyesek tehetségre valló munkával állottak elő. Különösen érdeme van Kovács Gábor igazgatónak az ének tanítása körül. Kár, hogy egy ily kitűnő munka erőt el kell vesztetni az intézetnek. A vizsga bevégeztével Soltész László emelkedett hangú beszédet intézett a távozó Kovács Gáborhoz, mire ő igen meghatottan válaszolt.

— **Közvizsgák.** A helybeli ev. ref. egyház elemi fi és leányiskolájának, az ezen iskolai évet bezáró közvizsgái a következő sorrendben fognak megtartatni: Folyó hó 22-én d. e.: V-ik VI-ik osztály; d. u.: IV. el. fiosztály. 23-án d. e.: II-ik el. fiosztály a és b szakasz; d. u. III-ik el. fiosztály. 24-én d. e.: I-ső el. fiosztály a és b szakasz; d. u.: V-ik és VI-ik leányosztály. 25-én d. e.: II-ik leányosztály a és b szakasz; 25-én d. u.: IV-ik el. leányosztály. 26-án d. e.: I-ső el. leányosztály a és b szakasz; 26-án d. u.: III-ik leányosztály melyre a szülők és tanügybarátok figyelmét a legmelegebben felhívjuk. Az osztályonkénti előbbvitel (promitio) 27-én azaz szombaton fog meg-ejtenni.

— **A gyalogjárdát** megcsináltatta nagy költséggel a város, s kellő felügyelet és gondozás mellett igen hosszú ideig fen állana az. De fájdalom a lakosság részéről ez csak nem teljesen hiányzik, mert nem csak hogy tisztán nem tartják a járdát, s az ez által is rongálódik, de ezen kívül még a malaczok és libák rongálásának is kivan téve. A lakosság egyáltalában nem gondol azzal, hogy az állatok a járdát ne pusztítsák. Óhajtható volna hogy az illetékes hatóság kellő szigorral ellenőriztesse a járdák tisztántartását s a ki e tekintetben mulasztást követ el: vegye el megérdemelt büntetését.

HIRDETÉSEK.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, kiválóan pedig a bőrnemű iparcikkeket gyártó **czipész, csizmadia és szijgyártó urakat**, hogy

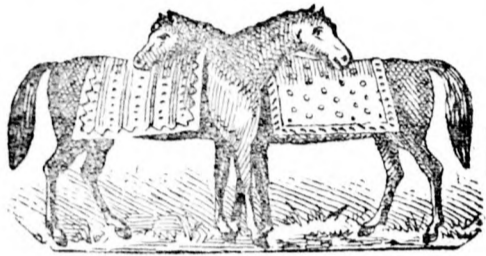
 börgyári-raktáramat

legkülönbözőbb nagy választékú bőrneműekkel, s az e szakmához tartozó összes cikkekkel az újabb kor igényeinek teljesen megfelelőleg dúsan berendeztem; s áruim kitűnő minősége mellett a legjutányosabb árakat szabtam meg.

A szijgyártó uraknak

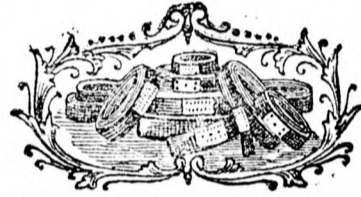
különösen ajánlom kitűnő minőségű **blank-bőr készletemet, kész és készíttetlen szeredásaimat.**

A szűcsmester urak szükségleteire szolgálok szép erdei fekete báránybőrökkel, valamint a legjobb vörös és sötétzöld bőrökkel, nagy választék és jutányos árak mellett.

A tisztelt gazdaközönség s lótulajdonos urak becses figyelmét bátorodom felhívni különböző minőségű, rendkívüli jutányos lótakaró **pokróczaimra** s a t. gazdaközönséget különösen **elsőrendű gépszijkészletemre.**

Ezen **gépszijkészletet** nem ajánlhatom eléggé a **gőzmalmok igazgatói s tulajdonosai** szives figyelmébe, mert ezek nálam bármily szélességben azonnai kaphatók és megrendelhetők.

Lelkiismeretes, és előzékenységgel párosult pontos kiszolgáltatást biztosítva, vagyok kiváló tisztelettel

LUSZTIG MÓR

bőrkereskedő.
N.-Várad-utca Dr. Tihanyi ház.

DEBRECZEN, 1891. június havában.

Vendéglő-megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy a Szent Györgyben lévő

v e n d é g l ő m e t

f. hó 3-án áthelyeztem, a Dr. Malatinszky József ur tulajdonát képezett most saját házamba; és azt csinosan és izlésesen berendeztem.

Ebéd és vacsorára bérlőket elfogadok és azokat pontosan, jól és jutányosan kiszolgálom.

A kerthelyiségben ujonnan készített tekepálya áll a n. é. közönség rendelkezésére.

Jégbehűtött italokról, jó konyháról gondoskodom.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását tisztelettel kérem

Szmerka Lajos
vendéglős.